

REDACȚIA
și ADMINISTRATIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii
Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICĂȘCĂ-ȘCOLĂȘTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane.

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266.

O înmormântare și învățăturile ei.

Memoria regretatului nostru amic Dr. Nicolau Oncu ne umple sufletul care nu se poate despărți de el. Ne vine a vorbi despre neuitatele lui calități de om de inimă și de înțeleptul nostru anteluptător. Biserica și școala românească n'a avut mai devotat patron decât pe el, de aceea avem și o datorie de a-i ridică prin osânda recunoștinței. Numai degeneratul își întoarce fața ori lovește cu copita în mortul său și el este mortul bisericii și al neamului românesc.

Sâmbătă în 18/31 ianuarie a fost înmormântat lângă părinții săi în cimiterul bisericii ortodoxe din Rișca, bărbatul despre care dl S. Bocu zice în telegrama sa de condoleanță: »Deplâng cu adâncă înduioșare moartea valorosului nostru tovarăș de luptă și conducător Nicolae Oncu, căruia istoria Aradului îi va consacra cea mai glorioasă pagină drept resplată strălucită a a marilor sale merite și a marilor sale nedreptăți ce a îndurat«.

Rămășițele pământești au sosit Vineri seara la Arad și Joi dimineața a fost vagonul mortuar la trenul special cu care au plecat stimătorii reposatului să-i dea onorurile funebre; urmașul reposatului în conducerea Victoriei dl Sava Raicu cu membrii din direcțiune, comitetul de supraveghiere și funcționarii și alții, preoții funcționari protosincelul R. Ciorogariu, protopresbiterii Procopiu Givulescu și Mihaiu Lucața, preotul Aradului Traian Vașan, diaconul ceremonial Cornel Lazar și corul seminarial sub conducerea profesorului de muzică Trifon Lugojan. În cale s'au mai atașat la acest tren Șirienii, Chișineuanii, Boroșineuanii și Halmăgenii așa că se tixise trenul de lume. La gara din Baia de Criș a fost așteptat trenul de părintele protopop al Bradului, Vasilie Damian cu preoțimea din împrejurime, îmbrăcați în odăjdii, delegația gimnaziului din Brad, intelectualii din Baia de Criș și Brad precum și popor mult. După împlinirea formalităților de primire de către organele civile se înșiră mulțimea poporului după carul mortuar încărcat de cununile stimătorilor între cari am remarcat a institutului Victoria, a funcționarilor Victoriei, a fa-

miliilor Sava Raicu, Dr. Ispravnic și Dr. Nem Dr. C. Ardelean și alte multe a căror inscrip nu le-am putut prinde. Prea Sfinția sa părintee episcop diecezan a adresat prin părintele protopresbiter Vasilie Damian o duioasă condolare nepoșilor rămași de defunctul. Pe splendoarea peisagiului alb de zăpadă luminat de razele intenze ale soarelui tot publicul venit din Arad mergea pedestru în fruntea poporului dela Baia de Criș până la Rișca, nimeni afară de cei bolnavi nu voi se urce saniile. Conductul acesta care mișcă greoiu între cântecile duioase ale corului seminarial avea aspectul unei manifestații de pietate față de marele defunct.

La biserica din Rișca ne așteptă tot poporul din Rișca. Nu eră chip de a încăpea aceasta mulțime în biserică, dreptce prohodul s'a ținut afară înaintea bisericii la razele strălucitoare ale soarelui. Prohodul duios înălțat de simfonia acordurilor corului seminarial, țineă lumea fascinată ca de o vedenie suprapământescă.

În aceasta atmosferă înălțată își începe părintele protosincel R. Ciorogariu cuvântul funebral. A fost o apoteoză închinată vremilor trecutului cari au dat tipuri cum a fost a lui Oncu, apoi o copcie a intelectualismului prezent cu obârșia lui, vatra strămoșescă. »Te-am adus să odihnești lângă părinții tăi ca să dăm dovezi lumii, că suntem mândri de obârșia noastră de fii de țărani și cinstim morminții părinților nostri prin a căror robie am ajuns la libertate.« A arătat cum Oncu ca un zidar al culturii a zidit instituțiuni culturale și economice și a analizat viața lui Oncu de student, avocat, director de bancă și politician concludând la tezaurul sufletesc al neamului nostru capabil de a ne susține prin noi înșine și încheind la preoțime și învățătorime să cultive acest tezaur al sufletului poporului. A fost o învățătură adânc pătrunzătoare acest panegiric care nu va rămâne fără urmări binefăcătoare.

Modernismul cârtește contra ritului nostru prea obositoriu pentru nervii lui imbolnăviți. Fără îndoială o prelungire a lui numai pentru a îndeplini mehanic timpul nu e edificatoare. Când însă el este o interpretare a celei mai sublime filozofii de viață cuprinsă în rugăciunile prohodului, și când cuvântul predicator e o îndrumare

a vieții pe bază religioasă morală, atunci acest ceremonial devine o necurmată renoire sufletească a credincioșilor în legea străbună. Considerat ceremonialul bisericesc din acest punct de vedere din care a și fost alcătuit, merită o cultivare inteligentă ca el să fie atractiv în forma lui și edificător în cuprinsul lui. Adunările ocazionale de regulă sunt mai cercetate decât cele ordinare bisericești și inimile mai deschise în ele unde este atins *Eul* omenesc, ar fi un păcat neiertat dacă nu ne-am folosi de puterea cuceritoare a serviciului ținut în limba poporului prin care îi străbatem la inimă când ea este mai deschisă pentru un cuvânt mângâitor și îndrumător.

Mai sunt obiceiuri rele cari într'atâta s'au înrădăcinat între popor încât nu-l poate înălța din noroiul lor nici cea mai sublimă manifestație sufletească cum a fost de pildă ceremonialul și parentarea regretatului Oncu, înțeleg uspațul mortului, căci uspaț este aceea ce se petrece la înmormântările noastre iar nu pomană. Iată în Rișca, — după obiceiul satului dela care ziceau urmașii lui Oncu, nu s'au putut abate fără a se espune la neplăceri, — pe când părintele Ciorogariu vorbea, nerăbdarea celor veniți la »pomană« au desfundat butoiul de vinars care era cam de 3 hectolitri și bărbați și femei deopotrivă beau din pahare mari rachiul și-și luau colacul. După înmormântare s'au ivit și efectele, prin Baia de Criș vedeai oameni beți și cei rămași în Rișca încă nu vor fi rămas mai bine. »Pomana« aceasta este profanarea serviciului religios și a memoriei celui pomenit.

Este un rău vechiu care s'a furișat cu încetul prin înaintarea alcoolismului în pomenile noastre, prin păcatul întrelăsării preoților de pe vremuri cari n'au avut tăria sufletească să oprească aceasta »pomană« care se servește în diferite forme dar toate se sfârșesc cu beție. Imprejurarea că în unele locuri chiar preoții țin regalele și servesc poporului rachiul sigur, că nu e acomodată ca să se sfințească rachiul prin originea lui din mâni sfințite, ci din contră aici mai mult decât păcatul întrelăsării, anume acela al conlucrării.

Iată o problemă pentru conferințele preoțești. Prin o înțelegere comună a preoțimei s'ar putea deschide un mod de procedere unitar pentru delăturarea treptată a obiceiurilor rele ce s'au furișat în viața creștinească a credincioșilor nostri, căci cu un lucru suntem în clar, anume, că se recere mult tact și multă energie la desrobirea poporului de sub jugul păcatelor acuirate în decursul vremilor, multă predică, multă mărturisire, multă carte și mult spirit de organizare socială pe bază religioasă morală curată. Se ține de opera renașterii propagată de noi ca singura cale de mântuire.

Creștinismul social.

— Urmare și fine. —

Adoptat și chiar predicat public pentru lumea protestantă de Prințul de Coroană German, care deveni Impărat chiar din anul următor acestei predicări (1888), și recomandat de însuși Leon al XIII-lea pentru lumea popista, Creștinismul Social pareă destinat unui viitor frumos. Nenorocirea însă îl pândeă cel puțin deocamdată, pentru că în Germania îi eșiră în cale rând pe rând mai întâiu Prințul de Bismark, și apoi baronul de Stumm, supranumit „regele dela Sarre“¹⁾ din cauza marelui influențe în parlament și la curte; iar în Franța actualul Papă îl descalifică în persoana preotului deputat Lèmire și îl condamnă în opera socială „Sillon“ a lui Marc Sagner.

În ce privește pe protestanți, Bismark și îndeosebi baronul Stumm hotărâră pe însuși Impăratul Wilhelm, care ca Prinț de Coroană lăudase Creștinismul Social, să-l condamne printr'un rescript din 16 decembrie 1895²⁾ în persoana a însuși predicatorului Stöcker, alungat de altfel dela curte încă din 1890.

*

Ceea ce a compromis această mișcare a fost transformarea ei din doctrină academică și din operă socială, în învățătură de club și în întreprindere politică, pe care oamenii politici protestanți nu o puteau îngădui pentru bisericile și clerul lor, iar actualul Papă nu o poate îngădui sub forma republicană și pur democratică sub care o înfățișează preotul Lemirè și Mark Sagner în Franța.

Numai în Italia Creștinismul Social sub forma lui democratică a scăpat până astăzi de condamnarea Papei, pentru că acolo el a reușit să se ferească până astăzi de vre-o direcțiune politică propriu zisă.

Pe terenul politic, după cum spune „*Civiltà Cattolica*“ din 6 iunie 1896, aci se stă încă în expectativă, așteptându-se însă, după cum spune aceiaș revistă din 2 maiu, acelaș an, un moment propice pentru unirea cu partidul radical.

*

Din strămtorea în care se găsește astăzi Creștinismul Social se încearcă să-l scoată un scriitor francez de mare valoare, Georges Goyau³⁾, care se luptă să-l repună din nou pe terenul doctrinei academice și al operelor sociale.

În Creștinismul Social acest scriitor vede o doctrină, care să facă din creștinism nu numai călăuză diferitelor „conștiințe individuale“ ca astăzi, ci călăuză a însăși „conștiinței sociale“ pentru omenirea întregă⁴⁾ și un mod de lucrare, care să reguleze raporturile dintre om și bunurile pământești după principiul și drepturile muncii, iar raporturile dintre oameni nu prin contracte, ci prin *justiția naturală* care impunându-i fiecărui om datoria de a trăi, îi conferă prin aceasta și dreptul de viață⁵⁾.

Dacă Goyau va fi sau nu mai fericit în întreprinderea lui, e greu de spus de pe acum, când modul lui de a vedea e abia în perioada dibuirilor.

¹⁾ Rade, *Christliche Welt* 1896 pag. 830.

²⁾ Rade, *Chronich etc.* pag. 465—467.

³⁾ Vezi îndeosebi lucrarea lui „*Autour du Christianisme Social*“ în trei volume 1907.

⁴⁾ „*Autor du Christianisme social*“ vol. I. pag. 25.

⁵⁾ *Ibid.* pag. 15.

Dar cum că Creștinismul Social va avea un viitor în lume, lucrul e mai mult ca sigur, date fiind cele două stări ale creștinismului, cu care el s'a deprins de veacuri, dar din care noile veacuri îi vor silii să iasă.

Aceste două stări sunt: 1) Predicarea moralei creștine cu privire numai la individ, predicarea la care el se dedă și astăzi aproape fără excepție și 2) Rămânerea lui în ce privește apărarea și cultivarea doctrinei, mai numai pe tărâmul dogmatic.

*

Aceste două stări foarte firești pentru școlile în care creștinismul a apărut și s'a organizat, nu mai sunt însă îndestulătoare pentru vremile noastre. Și a se stăruî încă în păstrarea și mai departe a unei astfel de pozițiuni, însemnează pentru zilele noastre a împiedeca creștinismul de a pătrunde în viața lumii cu toate mijloacele și puterile.

Așa, de pildă, astăzi știința ne dovedește că alături de ființa omenească om, mai trăște încă o ființă omenească numită societatea omenească, care își are și ea trupul, sufletul și legile ei de viață aparte de cele ale individului; că această societate avându-și ființa ei, își are ca atari și datoritiile și drepturile ei de viață, care trebuiesc definite printr'un cod juridic și printr'un cod moral aparte de codurile privitoare pe individ.

În ce privește morala bunioară, se știe că ea îi recomandă individului resemnarea, ca pe una din virtuțile de căpetenie ale vieții creștine. Care moralist însă ar îndrăzni să recomande, cutărui popor, care luptă pentru drepturile sala politice, resemnare? Și dacă s'ar găsi cineva care să o facă, — cine oare se va găsi să-l asculte, și mai ales să-l urmeze?

De acum deci, de când mulțămă științelor sociale s'a dat în fine și peste a doua ființă omenească adică pe societate, creștinismul trebuie să înceapă a se ocupa și de ea, cel puțin în aceeași măsură în care s'a ocupat și de individ, atunci când a trebuit să-l emancipeze de sub tirania Statului și a societății, cum spune De Coulanges¹⁾.

Opera aceasta de emancipare a individului astăzi se găsește deja terminată și garantată prin constituțiunile, care îi pun la adăpost drepturile lui publice, politice și civile.

Acum trebuie să înceapă și opera a doua adică consolidarea autorității și lămurirea serviciilor societății față cu individul.

Și această Creștinismul trebuie să o înceapă cât mai neîntârziat, nu numai pentru că pe tărâmul acesta i-au luat înaintea științele profane, dar pentru că individualismul fiind prea încurajat de toată lumea, a devenit pentru zilele noastre un adevărat pericol al legilor de conservare și de desăvârșire ale vieții²⁾.

¹⁾ *La cité antique*, pag. 462 - 463.

²⁾ Se știe că individualismul este una din manifestările cele mai puternice ale egoismului, care din punctul de vedere social e mai mult rău decât bun; iar că asociațiunea sau grupul social este cel puțin în bună parte un mod de manifestare al altruismului.

Or, civilizația zilelor noastre este o civilizație cu baza și cu idealul în individualism, adică o civilizație de tip egoist. Îndieul de astăzi s'a emancipat în parte și tinde să se emancipeze în totul nu numai de Biserica, de Stat, de familie etc., adică de sub autoritatea tuturor instituțiilor trecutului, care îi impun anumite obligațiuni și stăpâniri de sine, dar el caută să se emancipeze și de sub frâna a însăși puterilor morale ale sufletului lui ca: *conștiința* și *inima*, care sunt cele două temelii și călăuze ale vieții.

De asemenea trebuie să înceapă creștinismul a se mai pogori și din înălțimile abstracte, în care a trebuit să se sue pe timpul clasic al formării dogmelor, ca, fără vătămare însă pentru învățământul dogmatic, să își cheltuiască energia mai mult în opere sociale, pentru scoaterea celor simpli și mulți din mizeriile morale și materiale, în care îi chinunesc timpurile noastre de individualism.

*

În ce privește ortodoxismul de Răsărit, încercări de felul acesta n'a făcut decât Tolstoi în Rusia. El însă, vătămând dogma și chiar spiritul intim al Creștinismului, a fost cu dreptul condamnat de Sf. Sinod al Rusiei.

„Bisre. ort. rom.“

Alcoolismul și cerșetoria.

Am arătat în alte rânduri bolile și urmările nenorocirile ce aduce întrebuintarea băuturilor spirtoase. Dar toate acelea împreună socotite la suta de inși sunt puține, față de sărăcia, din ce în ce tot mai mare, în care cad toți cei ce beau. Căci nu e, doar, vorbă numai de banii risipiți cu băutura, las' că și aceștia sunt destul de mulți, dar e slăbirea puterii de a câștiga. Nebunia, oftica, sinuciderile, pun repede capăt bețivului, și de nu moare curând, cade pentru scurtă vreme în sarcina spitalelor ori azilurilor. Dar nu toți alcoolicii sfârșesc astfel. Sunt unele organisme mai tari; alcoolul le slăbește zi cu zi fără a le ucide. Pentru nenorocirea lor și a societății trăesc zeci de ani.

Din ce în ce munca lor e mai proastă; ei nu câștigă nici cât le trebuie și ce agonisesc duc la cărciumă. Pe aceștia îi ține familia ori ajung cerșetori și, deci trăesc pe seama societății ori intră într'un azil. Dar până s'ajungă aci, sunt nu numai un rău, dar chiar o primejdie socială. Ca părinți dau naștere la o generație slabă, epileptică, pătimașe, criminală, cu un cuvânt la ceea ce numim *drojdia societății*. Ca om și patriot, își vinde pe un litru de țuică dreptul de cetățean; din lucrător harnic și deștept ajunge lenș, nepriceput: din ce în ce lucrează mai prost, e harțăgos cu tovarășii de lucru, răspunde stăpânului, ades strică lucrul și ajunge să colinde din meșter în meșter, din fabrică în fabrică, lucrul lui e tot mai prost plătit, și sărăcia îl prinde din ce în ce în ghiarele ei; iar el bea tot mai mult, să nu simță mișelia căderei.

Lucrătorul ori meșterul bețiv își strică lui și păgubește pe stăpân. Material stricat, lucrări întârziate, din pricina beției. A ajuns și la noi să se știe de

Și pornirile acestea se întâlnesc în civilizația de astăzi nu numai dela dreapta spre stânga, adică nu numai pe lungul drum dela tradiția reacționară până la evoluția anarhistă, ci se întâlnesc deopotrivă și în lumea dela dreapta, ca și în lumea dela stânga, ca în unele, care nu se deosebesc, în ce privește individualismul, nici ca pretențiuni, nici ca rezultate, — care sunt aceleași —, ci numai ca mod de procedare.

Scăpată din frânele conștiinței și ale inimii, viața nu poate decât să se distrugă; pentru că trebuind să fie trăită prin recreațiuni și sfertări, ea nu se va recreia decât prin plăceri, și nu va face sfertări decât pentru plăceri. Dovezile ni le dau astăzi mai toate clasele și popoarele bogate, care din ce în ce se arată tot mai atinse de blestemul degenerării, în ce privește legea desăvârșirii, și de blestemul neproducerii, în ce privește legea conservării.

Înmulțirea populațiunii și producerea oamenilor de seamă au început în timpurile noastre să devină un fel privilegii aproape exclusive ale claselor și ale popoarelor cu sărăcia în casa și în Patria lor.

sfânta Luni, când mășterii sunt mahmuri ori beau din nou ca să se dreagă. Toți aceștia au apucat drumul cerșetoriei și al azilului, ca să nu moară de foame și de frig.

În țerile c'o civilizație mai înaintată se pot vedea bunurile și relele civilizației; și doar, alcoolul și alcoolismul sunt un produs al civilizației.

Reinach spune că statul francez cheltuește o sută de milioane cu asistența bătrânilor și nevolnicilor. Nu are însă date statistice câți dintre aceștia au ajuns la cea din urmă lipsă și cădere din pricina alcoolismului.

Vom putea, totuși, socoti, de pe cât se bea de cap de om, făcând apoi analogia cu numărul de cerșetori la sută din pricina alcoolismului la Englezi. Aceștia au alcoolici între 60—75% dintre cerșetorii ținuți de societate. Deci la Francezi, cari beau de cap de om mai mult de cât Englezii, și numărul săracilor din pricina beției e mai mare. Dintr'o sută de milioane, vor fi 80 cheltuiți pentru victimele alcoolului.

Să ne gândim că banii aceștia ar putea sluji la clădit de locuinți sănătoase, la lărgirea străzilor și la înființarea de grădini, leacuri sigure în potriwa ofitei și a altor boale! Svițerienii au 14%; iar în Statele-Unite sunt 29%. Numărul grozav de mare de cerșetori, din pricina beției i-a speriat pe Englezi, încă din 1888, și de atunci, au început a lua măsuri aspre în potriwa cârciumilor și a bețivilor, neținând de loc seamă de interesele fiscale, nici de ale fabricanților de alcool și de ale cârciumarilor. Căci orice om de stat, cumpănind drept, va vedea că interesul de căpetenie al nației trebuie căutat înainte de toate. Și ce folos dacă va lua taxe pe spirt și va cheltui îndoit cu spitalele și aziluri, având pe deasupra toate celealalte rele și nenorociri, nu numai în timpul de față, dar pe viitor trebuind să se aștepte și la mai primejdioase?

În țeară la noi alcoolismul merge mereu crescând. Mai jalnic e că străbate grozav la sate și până în creerii munților. Unde se încep tăieri de păduri și fabrici de cherestrea, numai decât se înființează și cârciume, unde țaranii își dau cea mai mare parte din câștig pe băutură. Astfel că, în loc ca țaranii să stea mai bine, căci au câte 4—5 lei pe zi, stau mai prost decât pe vremea când erau numai gospodari și trăiau din venitul vitelor și al gospodăriei lor. Pe an ce merge, gospodarii frunțași se împuținează, iar numărul calicilor crește. Mulți din ei vin la orașe, dar își aduc năravul cu ei; tot ce câștigă lasă prin cârciume până ce se îmbolnăvesc și intră în spitale, unde, după ce se dreg puțin, es și încep dela capăt, până ce, la urmă, mor tot în spital, iar, de au zile mai multe, ajung cerșetori ori li adună poliția și-i vără în aziluri.

Toți aceștia sunt jertfele alcoolului.

După cum am mai spus, acesta atacă în om tot ce-i mai nobil, anume partea cenușie a creierului, care slujește la judecată și voință, așa că rămân atotputernice patimile, cruzia și sălbătecia. De aceea bețivul nu e lucrător bun, căci și-a pierdut mintea; nu e nici soț, nici părinte bun; puțin îi pasă de foamea și sărăcia alor săi; dânsul, nesimțitor din pricina spiritului, își duce câștigul la cârciumă, ca și criminalul care ucide tot sub stăpânirea beției.

Am început și noi să avem o brumă de industrie. Ar trebui să gândim și să luăm din vreme măsuri, să n'ajungă și la noi lucrătorii în halul celor din Franța, unde, când își iau plățile, femeile se așin la poarta fabricii, ca doar' ar putea opri pe bărbați să nu bea toți banii. Multe neputându-i împiedeca, intră de beau și ele; iar copiii rabdă acasă de foame și de frig ori

se apucă de cerșit. Mi-i frică, însă, că-i prea târziu. Și la noi cârciumele sunt prea dese, beția destul de răspândită și mai ales credința că omul muncitor nu poate munci, dacă n'o bea, e prea înrădăcinată.

Sărăcia unui ins sau a unei familii, cele mai de multe ori, e datorită unei patimi, care, de cele mai dese ori, e beția. Dacă bețivul e muncitor, își bea mai tot câștigul; dacă e meșter, pe lângă banii cheltuiți, apoi nici nu-și vede, cum trebuie, de meșteșug și mușterii îl părăsesc. Dacă e negustor, om de afaceri, neavând mintea limpede, face afaceri proaste, incurcă tot și, în loc de a câștiga, pierde și capitalul, iar apoi umblă cerșind pe la ușile altor negustori. De-i funcționar, de multe ori își pierde slujba. Câți băutori n'au pierdut averi întregi agonisite de părinți? Câți n'au pierdut zestrele, lăsând femeea și copiii pe drumuri? Omul băutor, chiar când se crede treaz, tot nu-i teafăr, are năzărituri, inchipuiri de om bolnav: i-se pare că, din cutare ori cutare învârteală, o să câștige mii și mii; dar păreriile lui sunt visuri înșelătoare. Dovadă, urma.

Dacă fiecare din noi am putea cuprinde dintr'o dată toată nenorocirea și sărăcia căsunată de băutură; dacă am avea înaintea noastră miile de cerșetori, ajunși la cea din urmă cădere, ne-am încredința că ar fi mare faptă patriotică a ne lupta din răspuțeri în potriwa alcoolismului. De vom cerceta bine, el e la temelia celor mai multe rele sociale. Un lucru e sigur: cât de puțin ar câștiga un om, dacă nu bea, tot înnoadă cele două capete; căci băutura, chiar dacă nu bea omul să se îmbete, tot e foarte costisitoare. Nici odată omenirea n'a băut atât mult și n'a avut la îndemână o otravă atât de ademenitoare, care s'o ducă ori la moarte repede ori la sărăcie!

„Antialcoolul.“

Sofia Nădejde.

CRONICA.

Principele Ferdinand descendent din domni români. Cine și-ar fi putut inchipui, că principele moștenitor al României are în vinele sale și sânge românesc și că descinde dintr'o familie de domni români. Faptul pare de necrezut și totuși el e perfect adevărat, dat fiind că știința genealogiei îl dovedește cu acte și documente. Aceste acte și documente stabilesc, că principele Ferdinand este coborător din Ieremia Movilă, care a urcat tronul Moldovei la anul 1595. E drept, că filiațiunea aceasta este extrem de cotită și pentru a ajunge dela domnul moldovean, contemporan cu Mihai Viteazu, până la principele Ferdinand, trebuie să facem ocolul Europei și să urmărim firul genealogiei prin Polonia, Franța, Italia, Portugalia și Germania. Munca aceasta a fost făcută de d-l Sever de Zotta, care publică la Iași o revistă intitulată „Arhiva genealogică“. D sa este acela care a stabilit descendența din Movilești a principilor României astfel:

Domnița Maria Movilă, fiica lui Ieremia Movilă, s'a căsătorit cu polonezul Ștefan Potocki, voevod de Barclaw. Fiica lor Ana, căsătorită cu Dominik Alexandru Kazanowski a avut o fiică, Maria, căsătorită la 1657 cu principele Stanislau Jablonowski. Din această căsătorie s'a născut o fiică, Ana, care este mama Regelui Stanislau Leszczynski. De aci înainte filiațiunea este mai cunoscută. Maria, fiica regelui Stanislau Leszczynski s'a căsătorit la 1725 cu Regele Ludovic XV al Franței. Fiica ei, Luisa, căsătorită cu Ducele Filip de parma este mama Mariei Luisa, căsătorită la 1765

cu Regele Carol IV al Spaniei Fiica acestora, Charlotta, căsătorită cu Regele Ioan VI al Portugaliei este mama Regelui Petru IV al Portugaliei. Acest Rege este bunicul principesei Antonia, mama principelui Ferdinand al României. Așa dar principele Carol al României este coboritor, în a 15-a generație, din Ieremia Movilă, domnul Moldovei.

„**Neamul românesc**“. Dl N. Iorga într'o scrisoare adresată „Românului“, desminte apunerea ziarului „Neamul românesc“, care apare mai departe în nou format.

Limba românească în Basarabia. Ziarul Moldovenesc din Basarabia „Luminătorul“ scrie următoarele în privința limbii românești în bisericile din Basarabia: „Se știe că chestia aceasta a fost adusă înaintea Sinodului, care a hotărât: Dacă la mănăstirea Baltă, unde se știe că a stat Inocențiu, un călugăr răzvrătit, se vor adună mulți moldoveni, și între preoți și călugări nu se vor găsi cunoscători ai limbii moldovenești, autoritățile mănăstirești sunt datoare să cheme preoți din satele mărginașe cari să cunoască limba română. Deoarece ancheta făcută cu ocazia mișcării ridicate de Inocențiu a dovedit, că basarabienii nu sunt mulțumiți de preoții numiți, cari adesea nu cunosc limba română, Sinodul poruncește ca arhierii din Kerson, Chișinău și Podolia să numească în satele moldovenești numai preoți cari cunosc limba română; 2. Preoții să fie obligați să fie oficieze în acele sate slujba în limba română; 3. În satele unde sunt și Ruși și Moldoveni serviciul religios să se oficieze în ambele limbi; 4. Să se tipărească cărți bisericești și în românește. Dacă preotul nu cunoaște limba română și nu vrea s'o învețe, locuitorii au dreptul să ceară un altul, care să cunoască limba lor. Prin aceasta hotărâre a Sinodului, Basarabia a intrat într'o fază nouă. De azi înainte limba română e oficial recunoscută ca obligatoare în biserici. Rămâne ca să fie recunoscută ca obligatoare și în școli.

Invitare. Reuniunea femeilor române din Arad și provincie invită la balul costumat (port national) care se va ține la 19 februarie st. nou 1914, în sala hotelului „Crucea albă“ din Arad. Începutul la orele 9 seara. Venitul este destinat pentru fondul de binefacere al reuniunii. Toate dăruirile rugăm să se trimită d-nei Aurelia Dr. Petran, cassiera reuniunii (Lázár-Vilmos Nr. 4.) Prețul de intrare: pentru familie 10 coroane, pentru o persoană 5 coroane. Arad, 25 ianuarie n. 1914. Sofia Beleş, prezidenta reuniunii. Aurelia Dr. Petran, cassiera reuniunii. Dr. Avram Sădean, secretarul reuniunii

Cronica bibliografică.

A apărut revista pentru literatură, artă și știință „*Luceafărul*“ Nr. 2, 1914 cu următorul cuprins bogat și variat: Dr. S. Dragomir. Încercări de înțelegere între Români și Unguri. Oct. C. Tăslăuanu: Liceul militar dela Mănăstirea Dealului. I. U. Soricu: Salbă de sonete. (poezie). Maria Cunțan: Întârziat. (poezie). Octavian Goga: Domnul notar (dramă). Ștefan O. Iosif: La mormântul unui poet (poezie). D. N. Ciotori: Violoncelul. Zaharia Bârsan: Vorbe... vorbe... (poezie). Maria Dragu: Cântec (poezie). N. Teaciu: Rutenii. P. Papazissu: Veneția (poezie). A. P. Cehov: Nelegiuire. Dări de seamă: O. C. T. Trei prozatori noi: D. D. Pătrășcanu. M. I. Chirișescu și G. Galaction. Cronici. Ilustrațiuni.

Concurs.

Pe baza rezoluțiunii Ven. Consistoriu Nr. 3603/913 se escrie din nou concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“, pentru îndeplinirea parohiei de clasa (I) primă devenită vacantă în **Ianova** (Temesjenő, protopresbiteratul Timișorii) prin moartea parohului Petru Petrovici pe lângă următoarele emolumente:

1. Una sesiune parohială indusă la cărțile funduare sub Nrul 271, dimpreună cu intravilanul și estravilanul aparținător.

2. Stolele legale.

3. Birul legal și anume: după o sesiune de pământ 60 litre după o jumătate ($\frac{1}{2}$) sesiune 30 litre, după ($\frac{1}{4}$) un pătrar sesiune 15 litre, iar jelerii 8 litre în grâu curat.

4. Alte venituri accidentale și eventuala întregire dela stat.

Alesul are să supoarte toate sarcinile publice după întreg beneficiul său, are să se îngrijească însuși de locuință și să catehizeze fără altă remunerație la școlile confesionale din loc, iar în dumineci și sărbători când e de rând cu slujba să predice și vestească cuvântul lui Dumnezeu în sfta biserică.

Parohia fiind de clasa primă se recere ca recursurile ajustate cu documentele recerute pentru parohii de clasa primă conform regulamentului din vigoare adresate comitetului parohial din Ianova să le substearnă Preaonoratului Oficiu protopresbiterat gr. ort. rom. în Timișoara (Temesvár Gyárváros). Reflectanții vor avea să se prezenteze pe lângă stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în sfta biserică din loc spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Dat în ședința extraordinară a comitetului par. gr. ort. rom. din Ianova (Temesjenő) la 2/15 sept. 1912.

Dimitrie Pelici

preș. com. par.

Alexiu Putici

not. com. par.

In conțelegere cu mine: *Ioan Oprea* adm. protopresb.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Selageni** (Szelezsény) se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. În bani 200 cor. 2. 6 Hl. grâu 90 cor. 3. 6 Hl. cucuruz 66 cor. 4. 24 m. lemne și pentru sala de inv. 120 cor. 4. 0'6 Hl. fasole 8 cor. 5. scripturistică 6 cor. 6. conferință 10 cor. Stolă 20 cor. Întregire se cere dela stat.

La recourse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va provedea strana fără alta remunerație. Recursurile adresate către comitetul parohial din Selageni sunt a se înaintă P. O. Of. ppbit. din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezentă în cutare duminică ori sărbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter, insp. școlar.

—□—

2—3 gr.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Mustești** (Moszfalva) se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumente: 1. Dela epitropie 181 cor. 2. Venitul alor 4 jugh. pământ: 45 cor. 3. 5 q grâu 93 60 cor. 4. 5 q cucuruz 72 cor. 5. Rescumpărarea de fân 15 cor. 6. 4 st. lemne și pentru sala de învăț. 96 cor. 7. Scripturistică 8 cor. 8. Conferință 16 cor. Intregirea salariului se va cere dela stat.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Alesul va prevedea strana fără alta remunerație. Recursele adresate către comitetul parohial din Mustești sunt a se înainta P. O. Of. ppbit. din Buteni (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin* ppbiter, insp. școlar.
—□— 2—3 gr.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din **Prăjești** (Parázs) se escrie concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele: a) 300 cor. din cassada epitropiei culturale. b) Venite stolare 10 cor. c) Pământ învățătoresc cu dreptul de pășunat rescumpărat în bani; 160 cor. d) 9-60 Hl. bucate rescumpărate în bani 124-80 cor. e) 60 l. mazere rescumpărată în bani 8-40 cor. f) 16 metri de lemne pentru învățător rescumpărate în bani împreună cu cărăușie 80 cor. g) Conferință 6 cor. Locuință în natură și grădină de legume.

Intregirea salariului dela stat e în curgere.

Reparări mai mici și curățirea la locuința învățătorului, atât pe din lăuntru cât și pe din afară, cade în sarcina învățătorului, iar a salei de învățământ în sarcina comunei bisericesti.

Alesul va prevedea cantoratul fără alta remunerație.

La recurse sunt a se alătură în original următoarele documente: 1. Estras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu.

Recursele adresate comitetului parohial din Prăjești, sunt a se înainta oficiului ppbiteral din Buteni, (Körösbökény), având reflectanții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfânta biserică din Prăjești spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin*, ppbiter insp. școl.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătorești din **Moneasa (Menyháza)** se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele: Din cassa epitropiei parohiale 320 cor. Pentru lemne 120 cor., din cari este a se încălzi și sala de învățământ curatorul 20 cor. Pentru conferințe 20 cor. Pentru scripturistică 10 cor.

Școala corespunde legii, iar salariul e întregit dela stat.

Alesul va fi obligat să prevadă cantoratul pe lângă stolarul obicinuit și să înființeze și conducă cor bisericesc fără altă remunerație.

Recursele sunt a se ajusta cu următoarele documente originale: 1. Extras de botez. 2. Diploma de învățător. 3. Atestat de apartinență. 4. Atestat de serviciu

Reflectanții au să se prezinte în sfânta biserică din Moneasa, iar recursele adresate comitetului parohial să se trimită oficiului protopresbiteral din Buteni

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Florian Roxin*, ppresb. insp. școl.
—□— 2—3 gr.

Pentru îndeplinirea postului de capelan temporal pe lângă parohul Teodor Ioaneș din **Bencecul-român**, tractul Timișorii decretat cu Inalta rezoluțiune consistorială de sub Nr. 7514/1913 se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Una jumătate ($\frac{1}{2}$) din sesiunea parohială.
2. Una jumătate ($\frac{1}{2}$) din stolele și birul legal.

Casa parohială rămâne în beneficiu preotului Teodor Ioaneș asemenea și întregirea dotațiunii sale dela stat.

Pentru fiitorul capelan nu garantează nici comuna bis. nici superioritatea bis. întregirea dela stat.

Parohia fiind de **clasa II-a** dela recurenți se recere ecalificația prescrisă pentru astfel de parohii.

Alesul pe lângă aceia că va fi dator să provadă toate serviciile divine și pastorale din parohie, precum și catehizațiunea la toate școalele din loc fără alta remunerațiune, va mai avea să supoarte și dările publice după beneficiul său.

Recursele ajustate cu documentele prescrise în original și cu atestat despre serviciul eventual prestat și adresate comitetului parohial din Bencecul român, se vor subșterne în termenul legal P. O. Oficiu protopesc gr. ort. rom. al Timișorii (Temesvár-gyárváros.)

Recurenții vor avea a se prezenta cu stricta observare a §-lui 33 din Regulamentul pentru parohii în vre-o duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Bencecul român spre a-și arăta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Ioan Oprea*, adm. protopopesc.

—□—

2 3

Pentru îndeplinirea stațiunii de învățător-cantor dela școala gr.-or. română din comuna **Săud** (Szód) se escrie concurs cu termen de alegere **30 zile** dela prima publicare în organul oficios pe lângă următorul beneficiu.

1. Salar în numărar 400 cor. 2. Intregirea dela stat pusă în perspectivă prin rezoluțiunea ministerială de sub Nrul 163063/1913 K. M. 3. Locuință (2 chilii și culină) și grădină de legume. 4. Pentru cantorat: a) bir 2 cubule cucuruz sfărâmat à 10=20 cor. și b) stole 40 cor. Pentru conferință 6 cor.

Curățirea și încălzirea salei de învățământ cade în sarcina comunei bisericesti.

Reflectanții la aceasta stațiune își vor înainta petițiunile instruite regulamentar și adresate comitetului parohial din loc în termenul concursual P. O. Oficiu protopresbiteral al tractului Vașcău în Köszvényes p. Kisszedres, și se vor prezenta la sf. biserică din loc pentru a se arăta poporului.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Vasile Nicoruția*, vicar protopopesc.

—□—

2—3

Pentru postul de învățător la școala conf. gr.-or. rom. din **Secaș**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 740 cor.
2. Dela fondul bisericesc 200 cor.
3. Dela pământul școlai 60 cor.
4. Conferința 20 cor.
5. Scripturistica 10 cor.
6. Dela fiecare înmormântare 40, eventual 80 fil.
7. Locuință în natură și grădină lângă ea. Repararea din launtru aparține învățătorului, cea din afară comunei bisericești.

Intregirea salariului peste 1000 cor. s'a cerut dela stat.

Alesul e dator a presta serviciile cantonale în și afară de biserică, și a instrui tinerimea școlară în cântările bisericești fără altă remunerație.

Preferiți vor fi cei destoinici a instrui și dirigia coru bisericesc.

Reflectanții au să-și aștearnă petițiile instruite conform legilor în vigoare, comitetului parohial, pe calea oficiului protopopesc gr. or. rom. din Belinț (Belenceze, Temes megye) și a se prezenta într'o duminică sau într'o sârbătoare, ca să-și arate desteritatea în cântare și în tipic.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu: *Gherasim Sêrb*, protopresbiter.

—□—

2—3

Pentru deplinirea parohiei a II-a din **Boroșineu** — devenită vacantă prin strămutarea preotului Ioan I. Ardelean, — în conformitate cu rezoluția consistorială de sub Nr. 7386/913, se publică concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în organul „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Uzufructul unei sesii, cu dreptul de pășune și pădure; 2. Uzufructul intravilanului, de sub Nr. 183; 3. Stolele legale; 4. Birul preoțesc, constatator din una măsură cucuruz sfărâmat, dela aceia cari poșed 8 jugh. pământ; $\frac{1}{2}$ măsură, dela aceia cari au mai puțin de 8 jugh., iar jelerii solvesc câte $\frac{1}{4}$ măsură de cucuruz sfărâmat; 5. Eventuala întregire a dotației, din vistieria statului.

Casă parohială nu este, iar dările publice, după beneficiul preoțesc, le va plăti alesul.

Parohia este de cl. I., deci dela reflectanți se cere ecalificația prescrișă în concl. de sub Nr. 84 II. l. din 1910, a sinodului eparhial.

Cei-ce doresc să ocupe această parohie, sunt poftiți, ca petițiunile, adresate comit. par. din Boroșineu și ajustate cu documentele trebuincioase să le înainteze la oficiul ppsc gr.-or. rom. din Boroșineu (Borosjenő, com. Arad), având a se prezenta — cu stricta observare a §-lui 33 din Reg. pentru parohii, — în vre-o duminică sau sârbătoare, în s. biserică din Boroșineu, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și în cele rituale.

Din ședința com. parohial, la 17/30 nov. 1913.

Dr. Teodor Burdan
preș. com. par.

Vasilie Augustin
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea postului vacant învățătoresc din **Groși**, (Garassa) se escrie concurs cu termen de **30 zile**.

Venitele acestui post sunt:

1. Salar în bani gata 950 cor.
2. Venitul pământului inv. 40 cor.
3. Venitele cantonale 10 cor.
4. Pentru conferințe 20 cor.
5. Scripturistica 10 cor.
6. 8 stângeni de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ.
7. Locuință corăspunzătoare și grădină.

Doritorii de a ocupa acest post se avizează, ca recursele lor instruite conform normelor în vigoare, plus cu atestat de apartinență (illetőségi bizonyítvány) și adresate Comitetului parohial din Groși, să le trimită la oficiul protopopesc din Mariaradna, iar dinșii să se prezinte în sânta biserică de aici spre a se arăta poporului.

Din ședința dela 20 octomvrie (2 nov.) 1913.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Procopiu Givulescu*, protopresbiter și inspector de școale.

—□—

3—3

Căițe (căciuli) preoțești

pentru scutirea capului la servicii în liber pre-
cum și potcapii, se pot comandă la

Librăria diec. din Arad.

Bucata, din catifea, costă 6 cor. iar din stofă 4 cor.

Potcapia, din catifea 5—7 cor.

La comande e a se indica măsura capului.

A apărut

◆ CAZANIA ◆

cu litere latine în ediția nouă și costă
exemplarul legat în pele roșie **Cor. 14.**

De vânzare la :

◆ **LIBRĂRIA DIECEZANĂ, ARAD.** ◆

Librăria Diecezană

Arad, Strada Deák Ferencz N-rul 35

Mare depozit în ornate recvizite bisericesti și anume:

Ornate (odăjdii) în cele mai variate execuțiuni după ritul bisericeii ort. române dela . . .	50—1000 cor.
Potire de aur, argint, bronz aurit, sau argintat dela	36— 200 cor.
Potire de sticlă	10 cor.
Cruci pentru altare, pentru funcțiuni, din tot soiul de metal și lemn dela	4— 100 cor.
Cădelnițe de bronz și argint dela	20— 100 cor.
Candele de argint dela	6— 100 cor.
Disc cu stea de bronz și aur, dela	15— 50 cor.
Litier argint chiņa	130 cor.
Cutie pentru mir și pentru cuminecătura celor bolnăvi, din argint, cu prețul de	34 cor.
Icoane pictate pe pânză în diferite culori și mărimi, dela	8— 100 cor.
Prăznicare pe lemn ori tinichea	9 cor.
Evanghelie cu litere latine și cirile legată mai simplu dela 24—40 cor., în legătură catifea 100—	130 cor.
Apostol, Octoichul cel mare, Ceaslov, Cazania, Mineile pe 12 luni, Molitvelnic cu litere latine sau cirile și cu toate celelalte necesare bisericilor noastre.	

◆ La dorință servim la moment cu informațiuni și deslușiri mai detaliate. ◆

Serviciu prompt. ≡ Prețuri moderate. ≡ Nr. telefonului 266.